

Fellesskap er moderne

Taler
Jens Stoltenberg

Dato
1 mai 2008

Sted
Stavanger

1 Kjære alle sammen

Gratulerer med dagen!

5 Det er godt å se dere, og flott å være her i dag.

Jeg er glad for å besøke en av våre viktigste industriregioner. Næringslivet i Rogaland har vært det mest lønnsomme i landet de tre siste årene. Og nyetableringene er helt i norgestoppen.

10

Det skyldes ikke minst at Stavanger er landets oljehovedstad. Her er de største oljeselskapene, og her blomstrer mange mindre selskaper som har tilknytning til olje og gass. Så dere har mye å være stolte av.

15 Ikke minst har dette bidratt til å gjøre byen til kanskje Norges mest internasjonale by. 10 prosent av byen representerer mer enn 100 nasjonaliteter.

20 Det gir dere flere ressurser å spille på. Fordi dere har en befolkning som er godt rustet til å møte ulike kulturer og et stadig mer globalisert arbeidsmarked. Det er flott!

Og det er flott at så mange har funnet veien hit til byparken for å feire 1. mai.

25 Stavanger Arbeiderparti er 100 år i år. Gratulerer med dagen! Jubileet er tydelig markert i toget.

I over 100 år har 1. mai vært en dag den norske arbeiderbevegelsen har brukt til å

markere vår politikk og stille krav.

35 Det er en dag vi feirer med stolthet. Den betyr noe for oss. Noe som henger
sammen med det mest grunnleggende i det vi står for.

40 For 1. mai er arbeidets dag. Det er en internasjonal solidaritetsdag.

Og det er en frihetsdag.

45 Vår historie er full av kamper for individers frihet.

For retten til å stemme, mene og si hva vi vil.

50 For retten til innflytelse, retten til å organisere oss.

For boliger med lys og vann og kloakk, der man kunne leve godt og holde seg
frisk.

55 For kortere arbeidstid og lenge ferie, slik at livet kan gi tid til barn, til venner og
til familien.

For pensjoner til alle.

60

Alt dette har vi brukt 1. mai til å kjempe fram.

65

Noen sier at dette i dag er gammeldags. At dagen har utspilt sin rolle.

Det er jeg sterkt uenig i.

70

For det er ikke noe umoderne med fellesskap. Det er ikke noe gammeldags i å vise solidaritet med mennesker over hele verden.

75

Dagen har et budskap om samhold og rettferdighet. Om at vi oppnår mer sammen enn vi gjør hver for oss.

80

Derfor er det kampdag for verdier som er både viktige og moderne. Som trengs like mye i dagens verden som da høytidsdagen ble innstiftet.

85

For nye ufriheter vokser seg stadig fram.

90

I arbeiderbevegelsen har vi alltid satset på fellesskapet. Fordi vi tror at sterke fellesskap gir det enkelte mennesket mer frihet. Gode sikkerhetsnett hjelper den enkelte.

95

For alle - uansett hvor sterke vi er - kommer en eller annen gang til det punktet hvor vi trenger hjelp. Vi trenger utdanning. Vi blir syke. Vi blir gamle.

100

Den norske samfunnsmodellen bygger nettopp på dette. Gode velferdsordninger og sterke og ansvarlige parter i arbeidslivet har gitt oss bedre resultater enn i de fleste andre land.

105

Men det er mange som er uenige. Det har det alltid vært. Og det er det fortsatt.

Noen mener at fellesskapsløsningene tvert imot står i veien for det enkelte

mennesket.

110

At de holder dem nede. At frihet først og fremst er frihet fra offentlige reguleringer.

Dette er utgangspunktet for den økonomiske liberalismen.

115

Denne regjeringen vant valget i 2005 med god støtte fra fagbevegelsen i kamp mot dette synet. Derfor er retningen en annen nå enn da høyrepartiene styrte.

120

Vi styrker fellesskapet, har mer politisk styring og mer rettferdighet.

På en del områder ser vi forskjellene tydelig. Jeg skal nevne fire av dem.

125

Den første forskjellen er kanskje den viktigste. Det første mai-dagen aller mest handler om.

130

Det er forskjellen mellom internasjonal solidaritet eller å være oss selv nok.

Mellom å tro på klimaendringene og ta dem på alvor, eller å stikke hodet i sanden og late som de ikke eksisterer.

135

På årets 1. mai-merker og plakater står det "Felles klode - felles ansvar".

140

Så enkelt kan det sies.

Vi trenger fellesskapet for å sikre våre viktigste fellesgoder: Ren luft, rent hav og en natur i balanse.

145

Vi kan ikke overlate til markedet og den frie konkurransen å ta vare på disse fellesgodene.

150

Og vi kan ikke late som om de ikke er truet.

155 Global oppvarming berører alle mennesker. Det er det farligste miljøproblemet.

Vi har kjent til det lenge. Men omfanget er større enn vi visste. Konsekvensene mer dramatiske enn vi trodde. Tidsfristene kortere enn vi håpet.

160

I Norge må vi regne med at været blir villere, varmere, våtere.

Men det er ikke vi som rammes hardest.

165

Det er de fattigste landene som vil merke det mest - med sult, vannmangel og oversvømmelser.

Derfor henger klimaproblemene og fattigdomsproblemene tett sammen.

170

Og det er de rike land som må ta ansvar.

175 Norge skal være et foregangsland i kampen for klimaet.

Vi skal gå helt i spissen.

180 Vi skal gjøre en betydelig innsats for å få ned utslipp hjemme. Og vi skal gjøre en betydelig innsats for å bidra til reduksjoner i andre land. Begge deler er viktig.

185 Her hjemme satser vi på fornybar energi. Vi gir mer til jernbane. Vi stiller krav til industrien. Og vi utvikler ny viktig teknologi for rensing og lagring av CO2.

Vi stiller miljøkrav til bygg. Vi gjør miljøvennlige biler billigere. Vi satser kraftig på forskning.

190

Men det er ikke nok.

Derfor må vi også gjøre mye ute. For det haster å få ned utslippene.

195 Så når vi vil bruke tre milliarder kroner på å bevare regnskog, så er det ikke for å "kjøpe oss fri". Det er fordi det er den raskeste, enkleste og billigste måten vi kan bidra til mindre drivhusgasser. Og er det noe som er viktig, så er det å få til store utslippsreduksjoner raskt.

200

I tillegg får vi en miljøbonus. Når vi bidrar med tiltak i fattige land, kuttes også utslippene av andre farlige stoffer som svovel og sot. Det gir store gevinster for lokalmiljø og folks helse. Derfor er det dobbelt viktig at vi bidrar ute.

205

Det betyr mye hva land som Norge gjør. Selv om vi er små.

210 Men da må vi tørre å gå foran.

Og i alle fall ikke la være å tro på klimaendringene. Ikke kreve enda flere bevis før vi vil gjøre noe. Bevisene er mer enn sterke nok allerede.

215

Internasjonal solidaritet på første mai handler også om kampen for menneskerettigheter og for demokrati.

220 Den kampen er global. For oss har den aldri stanset ved landegrensene.

I dag står kampen blant annet i Zimbabwe.

Tilbakeholdelsen av valgresultatet kaster store skygger av tvil over om Robert Mugabes regime har vilje til å respektere folkets valg.

230 Det kan vi ikke akseptere.

Jeg sa tydelig fra om dette da jeg møtte afrikanske statsledere i forrige uke. Og jeg kan love dere denne 1. mai-dagen at vi ikke vil gi oss.

235 Opposisjonsleder Morgan Tsvangirai har vært leder for den zimbwabiske fagbevegelsen. I dag ber han om vår støtte. Vi vil legge sterkt press på Mugabe. Han må respektere folkeviljen og forhindre mer vold.

Det er vårt ufravikelige krav.

240

Den andre forskjellen handler om vi skal styrke eller svekke arbeidstakernes rettigheter.

245

Om vi skal ha sterkere regler som beskytter arbeidstakere, eller om vi skal bygge dem ned.

250

Det handler blant annet om kampen mot det som kalles sosial dumping.

Regjeringen står skulder ved skulder sammen med fagbevegelsen i denne kampen.

255

Vi er veldig glade for at det kommer arbeidskraft til Norge.

260 Vi trenger denne arbeidskraften.

Det vet folk i fagbevegelsen spesielt godt, fordi mange jobber på arbeidsplasser hvor prosjekter stopper opp fordi det ikke finnes folk.

Og mange av de som kommer hit for å gjøre en jobb tas godt imot, får ordentlige vilkår og er med i en fagorganisasjon som ivaretar deres rettigheter.

Men det er for mange som ikke opplever dette. For mange presses til å godta lave
270 lønninger og uforsvarlige arbeidsforhold og boforhold.

Det er helt uakseptabelt.

Uansett om du er fra Kristiansand eller Krakow har alle krav på skikkelige
275 forhold.

Og kamp mot sosial dumping handler ikke bare om arbeidsforhold for folk som
280 kommer hit fra andre land for å jobbe.

Det handler om hele det norske arbeidslivet.

Det har betydning for arbeidsplasser og rettigheter for alle arbeidstakere.
285

For vi ser at i bransjer hvor sosial dumping får bre seg ut, får vi mange useriøse aktører. Det gjør det stadig vanskeligere for de seriøse aktørene.

De blir konkurrert ut. Og det er en grovt urettferdig konkurranse.
290

Om dette først rammer en bransje, vil færre velge å jobbe i den bransjen. Rekrutteringen svikter, og det blir rom for enda flere useriøse aktører.
295

Vi får en ond sirkel som er selvforsterkende. Og som bygger ned det arbeiderbevegelsen har bygd opp gjennom over hundre år. Tariffavtaler.
300 Ordnete forhold.

Derfor sier regjeringen nei til en todeling av arbeidsmarkedet, og skjerper

kampen mot sosial dumping.

305

Vi har gjort mye. Styrket Arbeidstilsynet. Innført innsynsrett for tillitsvalgte og skjerpet ansvar for kommuner og fylkeskommuner.

310

Jeg kan i dag varsle et nytt tiltak: Regjeringen innfører nå en egen obligatorisk melde- og registreringsordning for vikarbyråer.

315

Den siste tiden har vi hatt en ukontrollert vekst i useriøse vikarbyråer. Fagbevegelsen har pekt på at useriøse byråer er en av de viktigste drivkreftene for sosial dumping.

320 Nå skal de registreres. Vi setter klare krav til seriøsitet - til organisering, økonomi og at de er lovlig registrert hos skatteetaten. Det skal rett og slett bli forbudt for bedrifter og virksomheter å bruke vikarbyråer som ikke er godkjent etter ordningen.

325 Dessuten setter vi krav til at vikarbyråene som driver i Norge, enten de er norske eller utenlandske, skal ha en fast representant her som har juridiske fullmakter. Dette har LO vært særlig opptatt av for å få en effektiv ordning.

330

Ikke overraskende, ser vi at Høyrepartiene er imot både dette og andre tiltak mot sosial dumping.

335 De var imot innsynsrett. De er ikke med oss når vi styrker arbeidstilsynet for å intensivere denne kampen. Fremskrittspartiet vil til og med kutte!

Og jeg sier det ikke er overraskende fordi vi ser akkurat det samme i alle spørsmål som handler om arbeidstakers rettigheter.

340

345 Det første vi måtte gjøre da vi kom i regjeringskontorene var å stoppe endringer av arbeidsmiljøloven som ville føre til et tøffere arbeidsliv, med mer overtid og økt bruk av midlertidig arbeidskraft.

350 Dette hadde høyrepartiene allerede vedtatt. Det hadde blitt gjennomført om ikke Bjarne Håkon Hanssen endret på dette nesten før han fikk av seg frakken da vi tok over regjeringskontorene.

355 De kuttet også dramatisk i arbeidsledighetstrygden. Opp til 20.000 kroner kuttet de for enkelte. Også det har vi snudd.

360 Nå vil Høyre og Fremskrittspartiet på nytt i regjering. Da vil jeg spørre Siv Jensen og Erna Solberg: Hvis de vinner valget neste år. Vil de da på nytt foreslå å svekke arbeidsmiljøloven?

365 Vil Erna Solberg og Siv Jensen på nytt gi adgang til 13 timers arbeidsdag og øke adgangen til overtid? Vil Erna Solberg og Siv Jensen på nytt øke adgangen til midlertidige ansettelser? Vil Erna Solberg og Siv Jensen på nytt svekke stillingsvernet? Vil Erna Solberg og Siv Jensen på nytt svekke kampen mot sosial dumping og fjerne innsynsretten? Vil Erna Solberg og Siv Jensen på nytt kutte i arbeidsledighetstrygden med opp til 20.000 kroner?

370 Alt dette har de foreslått før. Noe ble til og med vedtatt og gjennomført før vi fikk endret det tilbake. Derfor er det avgjørende viktig at vi får et svar.

375 Før valget i 2005 var LO og mange tillitsvalgte aktive i arbeidet for å få en ny regjering. Fordi fagbevegelsen ønsket seg en regjering som arbeidet for norske arbeidstakere - ikke mot dem.

380 Det har vi gjort.

Kampen mot sosial dumping er et av mange gode eksempler på dette.

385 Det samme er pensjon.

I mange år har vi arbeidet med et nytt pensjonssystem.

390 Den pensjonsreformen vi nå gjennomfører er et ektefødt barn av det faglig-politiske samarbeidet.

Viktige premisser ble lagt av LO-kongressen og av Arbeiderpartiets landsmøte.

395 Med vårens avtale for avtalefestet pensjon i privat sektor, har vi kommet et langt skritt videre

i dette arbeidet.

400 Mange trodde ikke på oss når vi sa at vi ville ha en AFP-ordning som var minst like god som tidligere. Men vårens oppgjør viser at dette løftet har vi holdt.

Jeg er glad for at det store flertallet av de som stemte i uravstemningen også så dette.

405 Vi sikrer sliterne en god pensjon. De som vil gå av når de er 62 år kan gjøre det på en verdig måte.

410 Samtidig sikrer vi at det lønner seg å jobbe. Du kan jobbe så mye du vil ved siden av pensjonen, uten å tape penger.

Det er viktig - både for den enkelte og for landet.

For vi mangler arbeidskraft på en rekke områder. Og slik vil det være framover.

415

Om du i dag går av med pensjon, blir du straffet hvis du vil arbeide litt ved siden av. Det lønner seg ikke.

Dette blir det en slutt på.

Pensjonsreformen gir et mer rettferdig pensjonssystem.

425 Det er veldig godt gjort om du klarer å bli minstepensjonist i fremtiden. Da må du verken ha jobbet, hatt ansvar for barn eller avtjent verneplikt.

430 Og det vil lønne seg å jobbe. Jobber du lengre, skal du ha igjen for det som pensjonist.

Dette er gode sosialdemokratiske prinsipper.

435

Fremskrittspartiet har programfestet at folk som vil ha noe mer enn en minstepensjon må sikre seg dette på egen hånd. Med denne reformen har fagbevegelsen og Arbeiderpartiet sammen bidratt til at vi fortsatt har et
440 rettferdig offentlig pensjonssystem som vi kan stole på.

Den tredje forskjellen er mellom å satse på velferd og på skattelette.

445

Vi har stoppet skattelettepolitikken. Vi bruker de store pengene på å løse de store oppgavene.

450

Derfor bruker vi flere titalls milliarder kroner mer der pengene trengs mest.

I eldreomsorgen.

455 I skolen.

På sykehusene.

460 Fordi vi satte en stopper for de store skattelettene.

Jeg skjønner at mange ikke liker å betale skatt. Men den norske velferden -
465 sykehjemmene, biblioteket, veiene og alt det andre - handler om at vi tar felles ansvar.

At vi betaler for denne tryggheten sammen.

470 Og god velferd koster penger:

Å ha ett barn i barnehage koster det offentlige over en halv million kroner (i tillegg til egenbetaling) Å gi utdanning i grunnskole og videregående til ett barn koster en million kroner Å bygge en sykehjemsplass koster 2 millioner. Å drive
475 den ett år koster 600.000.

Dette må finansieres av de som jobber, investerer og betaler skatt i Norge. Er du
480 industriarbeider og har ett barn i skolen må du arbeide i ti år for å ha betalt nok skatt av inntekt og formue til det skolegangen koster.

485 Vi vil ha mer av slike velferdstiltak.

Da kan vi ikke bruke pengene til skattelette.

490

Den fjerde og siste grunnleggende forskjellen jeg vil nevne, går mellom fellesskap og privatisering.

495

Noe av det første vi gjorde, var å stoppe privatiseringen av skolen.

500 Det lå inne søknader om godkjenning av over 22.000 elevplasser i privatskoler
når vi fikk vedtatt en lov som satte stopper for dette.

Det ville varig ha endret norsk skole.

505 Og selv om den norske skolen har mange svakheter, har den først og fremst
mange kvaliteter. Det er mindre forskjeller i vår skole enn i en rekke andre land.

Her går hjelpepleiersønnen i samme klasse som direktørdatra. Det er et
adelsmerke.

510 Det merket mister vi hvis vi skal gi etter for privatiseringskreftene. For de som
vil ha marked og privatisering for markedets og privatiseringens egen skyld.

515 Regjeringen kjemper for fellesskapet og mot disse kreftene. Den kampen skal vi
vinne.

520 Til sammen er dette fire forskjeller som handler om hvilken retning vi mener at
det norske samfunnet skal gå.

525 Arbeiderpartiet har i over 100 år stått sammen med fagbevegelsen i valget av
retning.

Ikke fordi Arbeiderpartiet styrer LO - eller omvendt, slik noen av våre
motstandere later som de tror.

530

Vi er selvstendige. Det hender vi er uenige. Og da kan det gå hardt for seg.

Men vi står likevel sammen. Fordi vi tror på de samme verdiene. På fellesskapet
og solidariteten. Og vi står sammen i kampen for arbeidstakerne.

535

540 Valget i 2009 vil handle om valg av retning. Vi har motstandere som vil en helt annen vei.

Som ikke tror på klimaendringer, og vil kutte dramatisk i innsatsen mot fattigdom.

545 Som ikke vil kjempe for sterkere rettigheter for arbeidstakere, men vil svekke dem.

Som mener at skattelette og privatisering er viktigere enn fellesskap.

550 Derfor inviterer jeg fagbevegelsen til på ny å mobilisere.

555 Vi trenger fagbevegelsen på laget for å sikre en fortsatt rødgrønn flertallsregjering.

En regjering som vil fellesskap og rettferdighet.

560 Som er med fagbevegelsen og landets arbeidstakere - ikke mot dem.

Vi har fått til mye. Men mye er igjen å gjøre.

565 For mye er fortsatt ikke bra nok.

I eldreomsorgen. I skolen. På sykehusene. Med veier og jernbane.

570 Men skal vi løse disse problemene trenger vi mer og sterkere fellesskap - ikke mindre.

Derfor er det viktig at vi vinner på ny.

575 Da kan vi ta nye skritt for å forandre og forbedre Norge.

Kilde
www.dna.no

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/felleskap-er-moderne>

580

585

590

595

600

605

610